29.1.2026

Hallintovaliokunnalle

Vastine hallituksen esityksestä (HE 124/2025 vp) eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi valiokunnalle annettuihin asiantuntijalausuntoihin sekä lakivaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan lausuntoihin

Valtiovarainministeriö on valmistellut vastineen yhteistyössä oikeusministeriön kanssa. Vastineessa ei kommentoida hallituksen esitystä puoltavia tai toteavia kannanottoja. Vastine on jaoteltu siten, että ensimmäisenä on vastine perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 59/2025 vp) ponsiin. Tämän jälkeen vastine on jaoteltu teemoittain säädöskohdittain sekä esitystä koskeviin muihin huomioihin.

Lakivaliokunta on antanut hallintovaliokunnalle lausunnon (LaVL 9/2025 vp). Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö kannattavat lakivaliokunnan lausunnossa ehdotettuja muutosehdotuksia, mukaan lukien oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019, HOL, 4. lakiehdotus) 15 §:ää koskevaa muutosta sekä uutta lakiehdotusta pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun 20 §:n muuttamisesta. Mainittuja muutoksia on käsitelty lakivaliokunnalle 3.11.2025 annetussa vastineessa. Lausunnonantajien vastaavia huomioita, jotka on käsitelty lakivaliokunnalle annetussa vastineessa, ei erikseen käsitellä tässä vastineessa, ellei asiassa ole lakivaliokunnan tai perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta ilmennyt uutta huomioitavaa.

Valtiovarainministeriö tuo vastineenaan hallituksen esitykseen esitettyjen asiantuntijalausuntojen kommentteihin ja perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 59/2025 vp) esiin seuraavaa:

1. **Perustuslakivaliokunnan ilmoitussääntelyä ja viestinvälityspalvelun uudelleen avaamista koskevat huomiot**

Ilmoitussääntely

Perustuslakivaliokunta on esitysluonnoksesta antamassaan lausunnossa PeVL 59/2025 vp kiinnittänyt huomiota muun ohella sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin (13/2003, asiointilaki) ehdotettuun ilmoitussääntelyyn (19 a ja b §:t) sekä asiointilain ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016, tukipalvelulaki) ilmoitussääntelyn suhteeseen toisiinsa.

Perustuslakivaliokunnan mielestä viestinvälityspalveluun tulleesta tiedoksi annettavasta asiakirjasta tehtävällä ilmoituksella (heräte) on keskeinen merkitys

tiedoksiannon tarkoituksen toteutumisen kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä sääntelyä siitä, että asianosaisen tulee käydä itse seuraamassa viestinvälityspalvelua (kts. esityksen s. 114), ellei hän ole itse valinnut tai hänen voida katsoa valinneen sitä tiedoksiantoa koskevan ilmoituksen tekemisen tavaksi, ei voida pitää riittävänä. (PeVL 59/2025 vp, kappale 13)

Perustuslakivaliokunnan mielestä viranomaisen ilmoitukset tiedoksi annettavasta asiakirjasta tulee toimittaa asianosaisen nimenomaisesti valitsemaan sähköiseen yhteystietoon, joka voi olla esimerkiksi sähköposti, puhelin tai viestinvälityspalvelu. Sen sijaan sääntelymalliin sisältyvää olettamaa (esim. esityksen s. 114 ja s. 128) siitä, että henkilö seuraa viestinvälityspalvelua mahdollisten viranomaisviestien varalta ei voida pitää asianmukaisena. Tällaisella tavalla ei voida riittävästi varmistua siitä, että asianosainen saa tiedon saapuneesta asiakirjasta. Hallintovaliokunnan on muutettava 2. lakiehdotuksen 19 a §:n sääntelyä siten, että tavallinen tiedoksianto voidaan toteuttaa viestinvälityspalvelun kautta vain silloin, jos henkilö on itse ilmoittanut 19 a §:n edellyttämän sähköisen osoitteen ilmoituksen (heräte) lähettämistä varten taikka jos henkilö on saanut viestinvälityspalvelussa nimenomaisesti tiedon siitä, että sähköistä ilmoitusta (heräte) ei toimiteta muihin yhteystietoihin, ellei henkilö nimenomaisesti ilmoita sähköistä osoitetta ilmoituksen lähettämistä varten. Ehdotetun 19 a §:n muuttaminen toisella näistä tavoista on edellytyksenä esityksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan mielestä tällaiselle sähköiselle osoitteelle voidaan valita erilaisia teknisiä keinoja sen mukaan, millaisia keinoja palvelussa on mahdollista käyttää. (PeVL 59/2025 vp, kappale 14)

Lisäksi perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota siihen, että 1. lakiehdotuksen 8 b §:n mukaan vaikuttaa siltä, että ilmoitus käyttäjälle on lähetettävä aina, kun taas 2. lakiehdotuksen 19 a §:n mukaan ilmoitus on lähetettävä, jos vastaanottaja on ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköisen osoitteen ilmoituksen lähettämistä varten. Perustuslakivaliokunta pitää sääntelyä tältä osin jossain määrin ristiriitaisena. (PeVL 59/2025 vp, kappale 11)

Hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen 19 b §:n mukaan viranomaisen on ilmoitettava asiointipalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle. Ilmoitus lähetetään viestinvälityspalveluun. Jos viestinvälityspalvelu ei ole vastaanottajalla tai viranomaisella käytössä, ilmoitus lähetetään muuhun sähköiseen osoitteeseen, jonka vastaanottaja on ilmoittanut viranomaiselle ilmoituksen lähettämistä varten. Asiointipalvelulla tarkoitetaan 2. lakiehdotuksen 4 §:n 5 kohdan mukaan viranomaisen vastuulla olevaa sähköisen asioinnin palvelua. Tällaisia ovat esimerkiksi Omakanta-palvelu ja KELAn asiointipalvelu. Säännöskohtaisista perusteluista (s. 128–129) on ymmärrettävissä, että tiedoksianto voidaan toimittaa vain, jos henkilö on ilmoittanut sähköisen yhteystiedon. Säännösehdotus vaikuttaa kuitenkin siltä, että mikäli henkilö ei ole ilmoittanut sähköistä yhteystietoa, voisi ilmoituksen

tiedoksiannosta jättää kokonaan toimittamatta. Perustuslakivaliokunnan mielestä 19 b §:ää on säädöstasolla täsmennettävä tältä osin. Tällainen muutos on edellytyksenä esityksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. (PeVL 59/2025 vp, kappale 15)

Perustuslakivaliokunta on esitystä koskevassa lausunnossaan PeVL 59/2025 vp todennut, että 2. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä vain, jos valiokunnan sen 19 a §:stä ja 19 b §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Vastine: Perustuslakivaliokunta on edellä todetusti edellyttänyt hallintovaliokunnan muuttavan 2. lakiehdotuksen (asiointilaki) 19 a §:n sääntelyä siten, että tavallinen tiedoksianto voidaan toteuttaa viestinvälityspalvelun kautta vain silloin, jos henkilö on itse ilmoittanut 19 a §:n edellyttämän sähköisen osoitteen ilmoituksen (heräte) lähettämistä varten taikka jos henkilö on saanut viestinvälityspalvelussa nimenomaisesti tiedon siitä, että sähköistä ilmoitusta (heräte) ei toimiteta muihin yhteystietoihin, ellei henkilö nimenomaisesti ilmoita sähköistä osoitetta ilmoituksen lähettämistä varten.

Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö toteavat, että jäljempänä vastineessa ehdotetulla tavalla säädettäessä ilmoitusta koskeva sääntely sisältyisi pääosin asiointilain sijaan tukipalvelulain 8 b §:ään, johon asiointilain 19 a § sisältäisi viittauksen. Ministeriöiden näkemyksen mukaan perustuslakivaliokunnan ponsi edellyttää tarkempaa sääntelyä siltä osin, missä tilanteissa ilmoitus voidaan jättää lähettämättä.

Tukipalvelulain 8 b §:n säännösehdotukseen lisättäisiin 2 momenttiin ilmoituksen lähettämättä jättämisen edellytykseksi ensinnäkin se alkuperäiseen hallituksen esitykseenkin sisältynyt lähtökohta, että viestinvälityspalveluun ei ole ilmoitettu sähköistä osoitetta.

Toiseksi 8 b §:n 3 momentin mukaan viestinvälityspalvelun käyttäjälle tulisi antaa tieto siitä, ettei ilmoitusta lähetetä sähköisen osoitteen puuttuessa. Tällaista viestinvälityspalvelun käyttäjän informointia on käsitelty myös hallituksen esityksessä, ja todettu viranomaisen informointivelvollisuuden seuraavan jo muusta voimassa olevasta lainsäädännöstä (HE 124/2025 vp, esim. s. 40–42 sekä säännöskohtaisissa perusteluissa s. 114, 116 ja 128).

Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan pitänyt tätä riittävänä, vaan edellytti, että asia varmistetaan myös säännösperusteisesti. Tällaisen tiedon antaminen liittyy kiinteästi viestinvälityspalvelun eli Suomi.fi-viestien toiminnallisuuksiin, joten tällaisen sääntelyn on perusteltua sisältyä tukipalvelulakiin asiointilain sijaan. Ministeriöiden näkemyksen mukaan ehdotettu sääntelytapa siten vastaa perustuslakivaliokunnan ponsiasiaan 2. lakiehdotuksen 19 a §:n osalta.

Toisen lakiehdotuksen 19 b §:n osalta perustuslakivaliokunta on esittänyt havainnon siitä, että säännöskohtaisista perusteluista (s. 128–129) on

ymmärrettävissä, että tiedoksianto voidaan toimittaa vain, jos henkilö on ilmoittanut sähköisen yhteystiedon. Säännösehdotus vaikuttaa kuitenkin siltä, että mikäli henkilö ei ole ilmoittanut sähköistä yhteystietoa, voisi ilmoituksen tiedoksiannosta jättää kokonaan toimittamatta.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan perustuslakivaliokunta viittaa seuraavaan tilanteeseen:

1. Viranomainen lähettää sähköisen tiedoksiannon asiointipalveluun.
2. Viranomainen lähettää asiointipalveluun saapuneesta sähköisestä tiedoksiannosta ilmoituksen viestinvälityspalveluun.
3. Digi- ja väestötietovirasto ei lähetä ilmoitusta edelleen viestinvälityspalvelusta muuhun sähköiseen osoitteeseen kuten sähköpostiin, koska vastaanottaja ei ole ilmoittanut tällaista osoitetta viestinvälityspalveluun.
4. Tiedoksiannon vastaanottaja ei myöskään itse ole tietoinen siitä, ettei ilmoitusta lähetetä viestinvälityspalvelusta.

Ministeriöt toteavat, että esityksessä on edellä todetusti jo nykyisellään pyritty huomioimaan se, ettei 4. kohdan mukaista tilannetta pääsisi syntymään, koska viranomaisen informointivelvollisuuden koskien näitä tilanteita on katsottu seuraavan jo voimassa olevasta lainsäädännöstä. Kuitenkin perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta asia on vastineen alla olevassa ehdotuksessa varmistettu tukipalvelulain 8 b §:ää koskevalla muutoksella myös säännösperusteisesti (3 mom).

Jäljempänä ehdotetut muutokset tukipalvelulain 8 b §:n osalta siten ratkaisevat samalla 19 b §:n ponsiasian ilman, että itse asiointilain 19 b §:ään on tarvetta esittää muutoksia. Ehdotettu tukipalvelulain 8 b §:n sääntely jatkossa korostaisi sitä, ettei voi muodostua sellaista tilannetta, jossa henkilö ei itse olisi tietoinen siitä, ettei hän saa viestinvälityspalvelusta eli Suomi.fi-viesteistä ilmoituksia, kun sähköinen tiedoksianto lähetetään asiointipalveluun. Ehdotetun tukipalvelulain 8 b §:n perusteella käyttäjää on tullut aina palvelun käyttöönoton yhteydessä informoida siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos hän ei anna viestinvälityspalveluun sähköistä osoitetta ilmoituksia varten.

Oikeusministeriö toteaa vielä 2. lakiehdotuksen 19 b §:ään ehdotetun sääntelyn osalta, että 1 momentin mukaan viranomaisen on aina ilmoitettava asiointipalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle. Toiseen momenttiin ei sisälly poikkeusta tästä säännöksestä, vaan 2 momentti sääntelee ainoastaan sitä, minne ilmoitus tulee lähettää. Oikeusministeriön käsityksen mukaan 2 momenttia ei ole tarpeen täydentää säännöksellä siitä, ettei sähköistä tiedoksiantoa voida toimittaa asiointipalveluun,

ellei ilmoitusta lähetetä, koska tämänkaltainen säännös olisi päällekkäinen 1 momentin kanssa, eikä siten edusta hyvää sääntelytapaa. Tällainen säännös myös runsastuttaisi sääntelyä tarpeettomasti.

Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö toteavat yhteenvetona 2. lakiehdotuksen 19 b §:n ponsiasian tulevan ratkaistuksi ehdotetuilla tukipalvelulain 8 b §:n muutoksilla. Asiointilain 19 b §:n säännöksestä seuraa, että ilmoitus on aina lähetettävä joko viestinvälityspalveluun tai muuhun ilmoitettuun sähköiseen osoitteeseen. Tukipalvelulain 8 b § varmistaa sen, että viestinvälityspalvelusta lähetetään ilmoitus edelleen käyttäjän ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen. Tällainen viestinvälityspalvelusta lähetettävä ilmoitus voidaan jättää lähettämättä ainoastaan siinä tilanteessa, että käyttäjä ei ole antanut sähköistä osoitetta ilmoituksia varten, ja hänelle on annettu tieto siitä, ettei ilmoitusta tämän vuoksi lähetetä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että käyttäjän on tullut tehdä tietoinen valinta olla vastaanottamatta ilmoituksia, mikä voi johtua esimerkiksi siitä, että käyttäjä seuraa viestinvälityspalvelua mobiilisovelluksen avulla.

Lisäksi perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota 1. lakiehdotuksen 8 b §:n ja 2. lakiehdotuksen 19 a §:n väliseen suhteeseen, sillä 8 b §:n säännöksen mukaan vaikuttaa siltä, että ilmoitus käyttäjälle on lähetettävä aina, kun taas 2. lakiehdotuksen 19 a §:n mukaan ilmoitus on lähetettävä, jos vastaanottaja on ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköisen osoitteen ilmoituksen lähettämistä varten. Perustuslakivaliokunta pitää sääntelyä tältä osin jossain määrin ristiriitaisena. (PeVL 59/2025 vp, kappale 11)

Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö toteavat, että tältä osin alla olevissa ehdotuksissa lakien sisältämien säännösten suhdetta toisiinsa on selkeytetty. Jatkossa tukipalvelulain 8 b §:ään sisältyisi selkeästi sääntely siitä, missä tilanteissa ilmoitusta ei tarvitsisi lähettää. Asiointilain 19 a § taas sisältäisi ilmoituksen lähettämisen osalta aineellisen viittauksen tukipalvelulain 8 b §:ään, joka osoittaa selkeästi ilmoituksen lähettämiseen sovellettavan tukipalvelulain 8 b §:n säännöksiä pitäen sisällään myös edellytykset siitä, milloin ilmoitusta ei tarvitsisi lähettää.

Yhteenvetona valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön käsityksen mukaan perustuslakivaliokunnan 2. lakiehdotuksen 19 a §:ää ja 19 b §:ää koskevat ponsiasiat ovat ratkaistavissa seuraavilla ehdotetuilla muutoksilla 1. lakiehdotuksen 8 b §:ään ja 2. lakiehdotuksen 19 a §:ään. Siten myös 2. lakiehdotuksen 19 b §:ää koskeva ponsi tulee ministeriöiden käsityksen mukaan ratkaistuksi edellä selostetulla tavalla muuttamatta itse pykälää koskevaa ehdotusta (muutokset korostettu):

1. lakiehdotus (tukipalvelulain muuttaminen)

8 b § Ilmoituksen lähettäminen

Palvelutuottaja lähettää ilmoituksen viestinvälityspalveluun saapuneesta sähköisestä viestistä. Ilmoitus lähetetään sähköiseen osoitteeseen, jonka käyttäjä on ilmoittanut viestinvälityspalveluun ilmoituksen lähettämistä varten.

Ilmoitusta ei lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköistä osoitetta.

Palvelutuottaja antaa käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta.

Perustelut:

8 b §. *Ilmoituksen lähettäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palvelutuottajalle velvoite lähettää ilmoitus viestinvälityspalveluun saapuneesta viestistä. Toisin kuin hallituksen esityksessä ehdotetussa muotoilussa, pykälässä ei säädettäisi erikseen tiedoksiantoa koskevista ilmoituksista ja muita viestejä koskevista ilmoituksista, mikä selkeyttäisi sääntelyä. Pykälään lisättäisiin 2 momentti, jossa säädettäisiin siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköistä osoitetta. Lisäksi esityksessä ehdotettuun sääntelyyn nähden pykälään lisättäisiin 3 momentti, jonka mukaan palvelutuottaja antaisi käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta. Mainittu sääntely varmistaisi perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla sen, että tiedoksiannon vastaanottajalle on annettu tieto siitä, ettei ilmoitusta sähköisen osoitteen puuttuessa lähetetä.

Informaatio annettaisiin käytännössä viestinvälityspalvelutiliä avattaessa tai tilanteessa, jossa käyttäjä oma-aloitteisesti käy poistamassa ilmoittamansa sähköisen osoitteen viestinvälityspalvelun käyttäjärekisteristä. Palvelutuottajan olisi lisäksi mahdollista säännöllisesti muistuttaa käyttäjää puuttuvasta sähköisestä osoitteesta ja sen vaikutuksista.

Käyttäjän olisi tilin avaamisen yhteydessä 1. lakiehdotuksen 8 d §:n 1 momentin mukaisesti erikseen ilmoitettava sähköinen osoitteensa tai tieto siitä, ettei anna sähköistä osoitetta ilmoitusta varten. Sähköisen osoitteen antamatta jättäminen edellyttäisi siis käyttäjältä aktiivista valintaa, jonka yhteydessä käyttäjälle annettaisiin tieto siitä, ettei ilmoitusta lähetetä sähköiseen osoitteeseen.

2. lakiehdotus (asiointilain muuttaminen)

19 a § Ilmoitus tiedoksiannosta viestinvälityspalvelussa

Viranomaisen on ilmoitettava viestinvälityspalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 8 b §:n mukaisesti.

Perustelut:

19 a §. *Ilmoitus tiedoksiannosta viestinvälityspalvelussa.* Pykälässä säädettäisiin sähköisestä tiedoksiannosta viestinvälityspalvelussa eli Suomi.fi-viesteissä lähetettävästä ilmoituksesta. Pykälän mukaan viranomaisen on ilmoitettava viestinvälityspalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 8 b §:n mukaisesti. Säännös ilmentää viranomaisen tiedoksiantovelvollisuutta ja vastuuta sähköisen tiedoksiantomenettelyn asianmukaisuudesta, josta säädetään muun ohella hallintolain 54 §:ssä. Teknisessä mielessä ilmoituksen lähettää Suomi.fi-viestien palvelutuottaja Digi- ja väestötietovirasto. Viranomainen kuitenkin määrittelee esimerkiksi ilmoituksen sisällön ja on vastuussa siitä.

Viestinvälityspalvelusta lähetettävää ilmoitusta koskeva sääntely sisältyisi tukipalvelulakiin, jossa muutoinkin säädetään viestinvälityspalvelusta. Mainitun tukipalvelulain 8 b §:n mukaan edellä todetusti ilmoituksen viestinvälityspalveluun saapuneesta sähköisestä viestistä lähettää viestinvälityspalvelun eli Suomi.fi-viestien palvelutuottaja Digi- ja väestötietovirasto. Ilmoitus lähetetään sähköiseen osoitteeseen, jonka käyttäjä on ilmoittanut viestinvälityspalveluun kyseistä tarkoitusta varten.

Lisäksi tukipalvelulain 8 b §:ssä säädettäisiin perustuslakivaliokunnan (PeVL 59/2025 vp) edellyttämällä tavalla tarkemmin niistä tilanteista, joissa ilmoitusta ei lähetetä erityisesti sen vuoksi, että käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta viestinvälityspalveluun ilmoituksen lähettämistä varten. Tässä tapauksessa käyttäjälle on annettava tieto siitä, ettei ilmoitusta lähetetä. Sähköisen tiedoksiannon toimittaminen viestinvälityspalveluun on mahdollista, vaikka ilmoitusta ei lähetettäisikään. Tukipalvelulain 8 b §:n sääntely varmistaisi kuitenkin sen, että tiedoksiannon vastaanottajalle on annettu tieto siitä, ettei ilmoitusta sähköisen osoitteen puuttuessa lähetetä.

Viestinvälityspalvelun uudelleen avaaminen

Perustuslakivaliokunnan mukaan esityksestä jää epäselväksi, miten henkilölle ilmoitettaisiin siitä, että hän on jälleen siirtynyt sähköisten tiedoksiantojen piiriin, sekä se, miten varmistutaan siitä, että henkilö on vastaanottanut ilmoituksen ja ymmärtänyt sen. (PeVL 59/2025 vp, kappale 19)

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt, että sääntely viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamisesta on joko poistettava laista tai 8 e §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista määräaikaa on pidennettävä merkittävästi, jotta 1. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. (PeVL 59/2025, kappale 21)

Näkövammaisten liitto ja Vanhusasiavaltuutettu eivät myöskään kannata Suomi.fi-tilin uudelleenaktivointia koskevaa kuuden kuukauden aikamäärettä. Myös **SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry ry** kannattaa, että kuuden

kuukauden aikamäärettä Suomi.fi-viestien vastaanoton uudelleenaktivoimisessa arvioidaan uudelleen. Lisäksi **sosiaali- ja terveysministeriö** näkee toistuvan, aktiivisen kieltäytymisen edellytyksen haasteellisena.

Vastine: Valtiovarainministeriö huomauttaa, että viestinvälityspalvelutilin sulkeneen henkilön ei tarvitse sulkea viestinvälityspalvelutiliä uudelleen määräajan jälkeen, jos hän ei asioi laissa säädettäväksi ehdotettavan määräajan jälkeen sähköisesti eikä tunnistaudu vahvasti Suomi.fi-tunnistuksella. Valinta tulee uusia vain siinä tapauksessa, että henkilö asioi sähköisesti jossakin julkishallinnon palvelussa ja tunnistautuu palveluun vahvasti säädetyn määräajan jälkeen.

Esityksessä tukipalvelulakiin ehdotetun 8 e §:n 2 momenttia koskevien perusteluiden mukaisesti tilin avaaminen uudelleen käyttöön tapahtuisi vastaavalla tavalla kuin tilin viranomaisaloitteinen avaaminen tapahtuu. Käytännössä käyttäjälle avautuisi tällöin vastaava näkymä kuin 8 d §:n 1 momentin mukaisessa tilin avaamista koskevassa tilanteessa. Sääntelyllä pyrittäisiin varmistamaan se, että ne henkilöt, joille on avattu viestinvälityspalvelutili ja jotka todellisuudessa asioivat sähköisesti, ottaisivat viestinvälityspalvelutilin aktiiviseen käyttöön. Henkilön olisi kuitenkin mahdollista pyytää tässäkin tilanteessa 1 momentissa ehdotetulla tavalla tilin sulkemista.

Käytännössä uudelleen avaaminen siis vastaisi menettelyltään tilin ensimmäistä avaamista ja henkilö saisi siten vastaavan informaation tilin uudelleen avaamisen yhteydessä kuin tilin ensimmäisen avaamisen yhteydessä. Henkilö saisi siten aina nimenomaisesti tässä yhteydessä tiedon tilin uudelleen avaamisesta ja mahdollisuudesta sulkea tili.

Valtiovarainministeriö on hallintovaliokunnalle 10.11.2025 antamassaan lausunnossa ehdottanut muutettavaksi 8 e §:n 2 momenttia siten, että mainitun momentin 2 kohdassa olisi kuuden kuukauden sijaan säädettynä vastaava vuorokausimäärä eli 180 vuorokautta.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt, että sääntely viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamisesta on joko poistettava laista tai 8 e §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista määräaikaa on pidennettävä merkittävästi.

Valtiovarainministeriö katsoo, ettei määräajan poistaminen vastaisi esityksen tavoitetta edistää sitä, että ne henkilöt, jotka todellisuudessa asioivat sähköisesti, ottaisivat viestinvälityspalvelutilin aktiiviseen käyttöön. Lisäksi määräajan poistamisen seurauksena esityksen säästötavoitteet eivät todennäköisesti toteutuisi täysimääräisinä.

Valtiovarainministeriö ehdottaa, että mainittua lainkohtaa muutettaisiin perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella siten, että tilin uudelleen avaamisen määräaika olisi vuosi eli 365 vuorokautta (alla muutos keltaisella). Valtiovarainministeriö arvion mukaan kysymys olisi merkittävästä määräajan

pidentämisestä, jolla minimoitaisiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisia uudelleen avaamiseen sisältyviä riskejä.

8 e § Viestinvälityspalvelutilin sulkeminen

Palvelutuottaja sulkee viestinvälityspalvelutilin käyttäjän pyynnöstä tai saatuaan tiedon käyttäjän kuolemasta.

Palvelutuottaja avaa kuitenkin viestinvälityspalvelutilin uudelleen, jos:

1) 8 d §:n 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät; ja

2) ~~kuusi kuukautta~~ 365 vuorokautta on kulunut siitä, kun tili on käyttäjän pyynnöstä suljettu.

Perustelut:

8 e §. *Viestinvälityspalvelutilin sulkeminen*. Laissa olisi teknisen toteutuksen vuoksi parempi säätää kuukausimäärän sijaan vuorokausimäärästä, jonka jälkeen tili avattaisiin uudelleen. Esityksen mukaista kuuden kuukauden määräaikaa viestinvälityspalvelutilin uudelleen avaamiseen on pidettävä liian lyhyenä määräaikana ottaen huomioon uudelleen avaamiseen liittyvät oikeusturvariskit. Määräaikaa ehdotetaan siten pidennettävän vuoteen (365 vuorokauteen) hallituksen esityksessä ehdotetun kuuden kuukauden sijaan. Määräaika alkaisi kulua sulkemispyynnöstä seuraavasta päivästä lukien ja sitä sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen tehtyihin sulkemispyyntöihin.

2. Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (tukipalvelulaki)

Viestinvälityspalvelutilin avaaminen

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen, Suomen Asianajajien ja Näkövammaisten liitto ry:n mielestä tilin avaamisen tulisi perustua edelleen suostumukseen. Myös **Posti Group Oyj:n** mukaan käyttäjillä tulee jatkossakin säilyä valinnanvapaus käyttämänsä palvelun ja viestintätavan suhteen.

Vastine: Nykyinen suostumukseen perustuva malli ei vastaa hallitusohjelman mukaista tavoitetta siitä, että viranomaisen tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Lisäksi esityksen tavoitteena oleva säästövaikutus jäisi tällöin saavuttamatta. Henkilön on mahdollista sulkea viestinvälityspalvelutili heti tilin avaamisen jälkeen, jolloin henkilön on tosiasiassa edelleen mahdollista valita joko sähköinen tai paperipostiin perustuva tiedoksiantotapa. Tilin sulkemiseen tulisi selkeä ohjeistus ja Suomi-fi-tunnistusta käyttävällä henkilöllä olisi katsottava olevan sen tekemiseen riittävät digitaidot. Lisäksi sulkeminen on mahdollista tehdä ottamalla yhteys Digi- ja väestötietoviraston asiakaspalveluun.

Myös perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota hallituksen esityksen lähtökohtaan, ettei kaikkia henkilöitä velvoiteta yksinomaan Suomi.fi-viestien käyttäjiksi ja sitä kautta sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen. Valiokunnan mielestä tällainen sääntelymalli osaltaan pyrkii turvaamaan sen, että vain digitaalisten välineiden käyttöön kykeneviä henkilöitä ohjataan sähköisten tiedoksiantojen piiriin.

Palta katsoi, että heräteyhteystiedon antaminen (sähköpostiosoite ja/tai puhelinnumero) tulisi asettaa pakolliseksi heti ensimmäisen viranomaisaloitteisen Suomi.fi -tunnistuksen yhteydessä.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että jatkossa, kun viestinvälityspalvelutili avattaisiin viranomaisaloitteisesti luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäville, ei sähköisen osoitteen antamista voitaisi enää edellyttää. Henkilön on voitava käyttää julkisia sähköisiä asiointipalveluita vahvasti tunnistautuneena ilman, että hänen edellytetään antavan sähköisen osoitteen tunnistautumisen yhteydessä. Jos osoitteen antaminen olisi pakollista, se tarkoittaisi käytännössä, että henkilöllä olisi oltava mahdollisuus ennen viestinvälityspalvelutilin avaamista pyytää, ettei hän halua ottaa viestinvälityspalvelutiliä käyttöön. Tämä puolestaan tarkoittaisi, että tilin avaaminen perustuisi tosiasiassa nykytilaa vastaavasti henkilön nimenomaiseen suostumukseen. Kaikki eivät myöskään halua vastaanottaa heräteilmoituksia sähköpostiinsa, koska heillä on käytössään Suomi.fi-viestien mobiilisovellus, josta saa push-ilmoituksella tiedon saapuneista viesteistä. Lisäksi voi olla henkilöitä, joilla ei ole sähköpostiosoitetta käytössä tai jotka eivät sitä jostain muusta syystä halua antaa.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry ja sosiaali- ja terveysministeriö totesivat lausunnossaan, että heräteilmoitukset Suomi.fi-viestin saapumisesta pitää saada myös tekstiviesteinä.

Vastine: Ehdotettu sääntely mahdollistaa sinänsä tekstiviestiherätteiden käyttöönoton. Suomi.fi-viesteissä tekstiviestiherätteen käyttöönoton ja käytön kustannusvaikutukset ovat merkittävät, eikä siihen ole osoitettua määrärahaa.

Viestinvälityspalvelutilin sulkeminen

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, ettei esityksestä ilmene olisiko henkilöllä tunnistustapahtuman yhteydessä avautuvassa näkymässä tai muutoin heti tilin avaamisen yhteydessä mahdollisuus pyytää tilin sulkemista ja miten tämä tapahtuisi. Lisäksi esityksen perusteella jää jokseenkin epäselväksi, miten henkilön oikeusturva toteutuu viestinvälityspalvelun käyttöönoton ja käytöstä poistamisen välillä: on hyvin mahdollista, että osa tiedoksiannoista toimitetaan puolen vuoden välein sähköisesti ja osa postitse.

Vastine: Henkilön olisi mahdollista pyytää sulkemista heti tilin avaamisen jälkeen tunnistustapahtuman yhteydessä menemällä tilin avaamisen yhteydessä annettavan ohjeistuksen mukaisesti Suomi.fi-viestien asetuksiin. Lisäksi tilin

sulkemista on mahdollista pyytää palvelutuottajan asiakaspalvelussa joko palvelupisteellä tai puhelimitse. Sulkemispyynnön voi tehdä tilin avaamisen jälkeen minä tahansa ajankohtana. Mikäli henkilölle olisi saapunut tilin avaamisen ja tilin sulkemisen välissä Suomi.fi-viestit-tilille uusi viesti, henkilölle huomautettaisiin saapuneesta viestistä, kun henkilö on sulkemassa tiliä. Lisäksi 2.12.2025 alkaen henkilö, jolla on luotuna Suomi.fi-viestit-tili, saa Suomi.fi-tunnistuksen yhteydessä muistutuksen, jos hänellä on uusi lukematon viesti Suomi.fi-viesteissä. Muistutus näkyy, kun henkilö tunnistautuu mihin tahansa julkishallinnon palveluun ja auttaa varmistamaan, että tärkeät viranomaisviestit tulevat varmasti huomatuiksi. Tilin sulkemisen jälkeen tilille ei voisi tulla uusia viestejä, mutta tilille tätä ennen saapuneet viestit säilyisivät tilillä niiden säilytysajaksi säädetyn ajan (5 vuotta).

Suomen Kuntaliitto ehdotti, että viestinvälityspalvelutili suljettaisiin automaattisesti, jos henkilö ei ole käyttänyt viestinvälityspalvelua (kirjautunut palveluun) esimerkiksi yli kuuteen kuukauteen. Tällä taattaisiin, ettei viranomaisviestintää ja hallintopäätöksiä lähetettäisi henkilöille, jotka eivät tosiasiallisesti käytä viestinvälityspalvelua.

Vastine: Tilin sulkeminen automaattisesti voisi johtaa siihen, että tosiasiassa Suomi.fi-viestit-tiliä hyödyntävän henkilön tili suljettaisiin. Käytännössä tilille voi saapua sellaisia viestejä, joiden sisällöstä henkilö saa jo tosiasiassa tiedon hänelle lähetetystä heräteviestistä, jolloin henkilöllä ei ole tarvetta käydä lukemassa viestiä erikseen Suomi.fi-viestit-palvelusta.

Kielelliset oikeudet

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomioita Suomi.fi-viestit -sovelluksen ja verkkopalvelun käyttöliittymän ja postilaatikon toteuttamiseen saamen kielillä. **Eduskunnan apulaisoikeusasiamies** huomautti, ettei esityksestä ilmene, milloin saamenkielinen käyttöliittymä ja postilaatikko tulee käyttöön ja millä saamen kielillä.

Vastine: Viestinvälityspalvelun palvelutuottajan Digi- ja väestötietoviraston on noudatettava toiminnassaan sekä kielilakia että saamen kielilakia ja otettava laista tulevat velvoitteet huomioon toteuttaessaan esityksen mukaisia muutoksia. Tällä hetkellä Suomi.fi -viestit -sovelluksen tai -verkkopalvelun käyttöliittymä ja postilaatikko eivät tue saamen kieliä. Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa kuitenkin jo nykyisin Suomi.fi -viesteihin liittyvää saamenkielistä puhelin- ja sähköpostipalvelua. Ensisijaisesti digitaalista viranomaisviestintää koskevan lainsäädännön voimaantuloon mennessä saamenkielisille käyttäjille asetetaan saataville palvelua ja sen käyttöä koskevaa saamenkielistä tiedotusta ja käyttöohjeistusta. Saamenkielisiä käyttäjiä tullaan informoimaan saamenkielisen käyttöliittymän ja postilaatikon käyttöön tulosta, ohjeistamaan, kuinka postilaatikon saa tarvittaessa pois käytöstä, tarjoamaan ohjeet palvelun käyttöön

sekä julkaisemaan tiedotteet kaikilla kolmella saamen kielellä lukuun ottamatta yleistiedottamista, joka tullaan laatimaan vain pohjoissaameksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon antamisen jälkeen Digi- ja väestötietovirastolta saadun selvityksen mukaan virasto toteuttaa Suomi.fi-viestien avaamisen ja postilaatikon käytön pohjoissaamen, inarinsaamen ja koltansaamen kielillä lain voimaantulon yhteydessä. Kokonaisaikataulussa huomioidaan tekniset muutokset, käyttöliittymätekstien käännöstyö ja järjestelmiin vieminen sekä laadunvarmistus Saamelaiskäräjien kanssa.

Ensisijaisuuden myötä sähköiset viranomaisviestit tulevat käyttöön nimenomaan verkkopalvelun käyttöliittymän kautta, minkä vuoksi Digi- ja väestötietovirasto priorisoi Suomi.fi-viestien verkkopalvelun toteutusta saamen kielillä. Lisäksi valtaosa Suomi.fi-viestien käyttäjistä (85 %) hyödyntää verkkoselainpohjaista käyttöliittymää joko mobiililaitteella tai tietokoneella, ja se palvelee kaikkia käyttäjäryhmiä eikä edellytä käyttäjältä tiettyjä laiteversioita. Lisäksi verkkopalvelu on käyttöliittymistä toiminnallisuuksiltaan kattavin ja se sisältää mahdollisuuden hallita ja käyttää kaikkia Suomi.fi-viestien toiminnallisuuksia ja ominaisuuksia. Verkkopalvelun saamen kielien toteutus on tarkoitus valmistua huhtikuussa 2026.

Verkkopalvelun lisäksi Digi- ja väestötietovirasto tulee toteuttamaan Suomi.fi-viestien mobiilisovellukset Android- ja iOS-laitteille saamen kielillä mahdollisimman pian verkkopalvelun toteutuksen jälkeen. Toteutusaikatauluun vaikuttaa kuitenkin virastosta riippumattomat kansainvälisten sovellustoimijoiden (Google, Apple) kehitysaikataulut, eikä mobiilisovelluksen tarkasta toteutusaikataulusta ole varmuutta. Valtiovarainministeriö huomauttaa, että Suomi.fi-viestien käyttö mobiililaitteella on kuitenkin mahdollista verkkoselaimen avulla, joten tosiasiassa saamenkielisillä on mahdollista käyttää Suomi.fi-viestejä mobiililaitteella jo verkkopalvelun käyttöliittymätoteutuksen jälkeen.

Lisäksi valtiovarainministeriö huomauttaa, että Digi- ja väestötietovirastolla on mahdollisuus vaikuttaa vain omien palveluidensa, sisältöjensä ja viestintänsä kieleen. Tiedoksiannon lähettäjän tulee varmistaa kielilainsäädännön toteutuminen lähettämänsä viestisisällön osalta.

Svenska Finlands folkting esitti, että sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaan lainsäädäntöön tarvitaan kielisäännös ja että kielelliset oikeudet toteutuvat myös käytännössä. **Moniheli ry** painotti, että digitaalisten palvelujen käännökset on varmistettava, ja Suomi.fi-viestit on laajennettava palvelemaan myös muita Suomessa puhuttuja kieliä.

Vastine: Esityksessä ei ehdoteta nimenomaisesti kielellisiä oikeuksia koskevaa sääntelyä, mutta esitettyjen muutosten toimeenpanossa on otettava huomioon myös kielelliset oikeudet ja voimassa oleva kielilainsäädäntö. Erilliselle kielisäännökselle ei ole siten tarvetta.

Muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamen kieltä käyttävät voivat käyttää Suomi.fi-viestit-palvelua ja palvelussa olevaa informaatiota ensisijassa englanniksi. Sen sijaan varsinaisissa tiedoksiannoissa ja muissa viranomaisviestien sisällöissä käytetystä kielestä vastaa siitä vastuussa oleva lähettävä viranomainen.

Säilytysaika

Suomen Asianajajat toivoi, että säilytysaika olisi ehdotettua pidempi. Viestien poistumisesta johtuvien oikeudenmenetysten välttämiseksi Suomen Asianajajat ehdotti, että viestien säilytysajaksi säädettäisiin kymmenen vuotta.

Vastine: Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tukipalvelulain 13 §:ää säilytysajan keston osalta. Esityksessä on arvioitu säilytysaikaa suhteessa palvelun käyttötarkoitukseen, ja viiden vuoden säilytysajan on arvioitu olevan riittävä suhteessa useimpien viranomaisasioiden käsittelyn elinkaareen. Mikäli henkilöllä olisi tarve Suomi.fi-viesteistä viiden vuoden määräajan jälkeen poistuneille asiakirjoille, voisi hän pyytää niitä asiaansa käsitelleeltä viranomaiselta. Ehdotettava sääntely ei vaikuttaisi eri viranomaisille säädettyihin henkilötietojen säilytys- tai arkistoimisvelvoitteisiin.

Viranomaisten käyttövelvoite viestinvälityspalveluun ja siitä poikkeaminen

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, miten pääosalle viranomaisista olisi säädetty viestinvälityspalvelua koskeva käyttövelvoite, kun taas tietyillä viranomaisilla ja julkista hallintotehtävää hoitavilla yksityisillä toimijoilla olisi palveluun käyttöoikeus. Asiakkaan näkökulmasta hallinnon toiminnan ennakoitavuus heikkenee, mikäli hän ei tosiasiassa tiedä, mitkä viranomaiset tai muut julkista hallintotehtävää hoitavat tahot toimittavat tiedoksiannot sähköisesti.

Vastine: Valtiovarainministeriö korostaa, että ehdotettu sääntely käyttövelvollisuudesta ja -oikeudesta vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Valmistelun aikana on arvioitu, ettei voimassa olevaan sääntelyyn ehdoteta tässä yhteydessä sisällöllisiä muutoksia. Käyttövelvollisuuden asettaminen kaikille julkista hallintotehtävää hoitaville toimijoille ei olisi tosiasiallisesti mahdollista ottaen huomioon, että julkista hallintotehtävää hoitaa moninainen joukko toimijoita, joiden edellytykset käyttää Suomi.fi-viestejä vaihtelevat ja joiden valtiosääntöoikeudellinen asemakin huomioiden tällainen sääntely edellyttäisi erillistä tarkkaa arviointia. Lisäksi muutoksella olisi taloudellista vaikutusta näille toimijoille. Vastaavilla perusteilla käyttövelvoitetuilla viranomaisilla on oltava mahdollisuus hakea poikkeusta käyttövelvollisuudesta. Viranomaiset toimittavat tosiasiassa jo nykyään tiedoksiantoja eri kanaviin, mikä mahdollistetaan jatkossakin. Esityksessä ehdotettu malli sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta kuitenkin kannustaisi viranomaisia hyödyntämään Suomi.fi-

viestejä tiedoksiannoissa entistä laajemmin ja keskittäisi siten tiedoksiantoja Suomi.fi-viesteihin.

Sekä **Hyvil Oy** että **Suomen Kuntaliitto** ehdottivat, että tukipalvelulain 7 §:ää tukipalveluiden käyttövelvollisuudesta poikkeamisesta tarkennettaisiin siten, että siitä poistettaisiin hakuvelvoite ja korvattaisiin se velvoitteella raportoida vuosittain käyttövelvoitteen toteutumisesta. Ehdotuksen tavoitteena on vähentää viranomaisten hallinnollisia menettelyjä käyttövelvoitteesta poikkeamisessa. Toinen vaihtoehto olisi tarkentaa perusteluja siten, että olisi selvää, miten ja millä laajuudella poikkeamaa tulee hakea. Käyttövelvoitteesta poikkeamisen perusteita tulisi tulkita laajasti eikä hallituksen esityksen perusteluissa mainitulla tavalla suppeasti. Tämä antaisi viranomaisille joustoa. Samalla tulisi säätää poikkeamien hakemiselle oma siirtymäaikansa, esim. 1–2 vuotta lain voimaantulosta. Tällä vältettäisiin turhaa viranomaisten välistä hallinnollista työtä.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että poikkeamishakemusmenettelyn tarkoituksena on jatkossakin edistää yhteisten palvelujen käyttöä ja tätä kautta parantaa julkisen hallinnon toiminnan saatavuutta laatua, tehokkuutta, tuottavuutta ja yhteentoimivuutta. Mikäli käyttövelvollisuudesta poikkeaminen ei edellyttäisi hakemusta, se vähentäisi tukipalvelulain 5 §:n 1 momentissa säädetyn velvoitteen merkitystä ja sen ohjausvaikutusta. Käyttövelvollisuudesta voisi poiketa jatkossakin vain, mikäli siihen velvoitetulla on siihen laissa säädetyt perusteet. Poikkeusperusteita ei ehdoteta muutettaviksi nykyisestä, mutta sitä koskeva sääntely siirrettäisiin selkeyden vuoksi tukipalvelulain 5 §:n 1 momentista lain 7 §:n uuteen 2 momenttiin.

Jatkossakin palvelutuottaja voisi myöntää poikkeuksen käyttövelvollisuuteen, jos tukipalvelun käyttöön velvoitetun on teknisistä tai toiminnallisista tai kustannustehokkuuteen taikka tietoturvallisuuteen liittyvistä syistä välttämätöntä käyttää toiminnassaan tai sen osassa muuta palvelua. Käyttövelvollisuudesta poikkeamisen perusteita tulisi jatkossakin tulkita suppeasti. Tämä perustuu tukipalvelulain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen perusteluissa todettuun (HE 59/2016 vp) ja vastaisi siten voimassa olevaa sääntelyä.

Laissa ei siis säädettäisi uudesta velvoitteesta eikä sitä koskevasta uudesta poikkeamismenettelystä. Ehdotetulle siirtymäajalle ei ole siten myöskään perusteita. Digi- ja väestötietovirastolta saatujen tietojen mukaan yksikään käyttövelvoitettu viranomainen ei ole toistaiseksi hakenut käyttövelvoitteesta poikkeamista Suomi.fi-viestien osalta. Näin ollen esimerkiksi velvoite raportoida käyttövelvoitteen toteutumisesta tosiasiassa kasvattaisi viranomaisten hallinnollisia velvoitteita nykytilanteeseen nähden.

Suomen Kuntaliitto esitti, että itsenäisesti hankittuihin palvelusopimuksiin lisättäisiin lakiin siirtymäsäännös vuoden 2028 alkuun saakka. Tämä mahdollistaisi kunnille ja muille viranomaisille hallitun siirtymän ja sopimusten päättämisen.

Vastine: Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu (s. 111), ettei kahdeksan vuotta lain säätämisen jälkeen enää arvioida olevan voimassa juurikaan itsenäisesti hankitun palvelun palvelusopimuksia. Tällaiset palvelut on siis jo nykysääntelyn puitteissa tullut arvioida suhteessa tukipalvelulain käyttövelvoitetta koskeviin poikkeusperusteisiin. Mikäli palvelusopimuksia edelleen olisi joissakin tilanteissa voimassa, olisi viranomaisella mahdollisuus hakea poikkeusta käyttövelvollisuuteen poikkeusperusteiden, eli teknisten tai toiminnallisten tai kustannustehokkuuteen taikka tietoturvallisuuteen liittyvien välttämättömien syiden perusteella. Valtiovarainministeriön arvion mukaan erilliselle siirtymäajalle ei siten ole tarvetta.

Häiriöilmoitukset

Liikenne ja viestintävirasto totesi, että olisi hyvä täsmentää, miten viranomaiset käsittelevät tilanteita, joissa Suomi.fi-viestit -palvelussa ilmenee häiriöitä, jotka estävät tavallisen tiedoksiannon perillemenon.

Vastine: Tukipalvelulain 18 §:ssä on säädetty Digi- ja väestötietoviraston velvoitteista koskien sen tuottamien tukipalvelujen häiriötilanteita ja häiriöilmoitusten toimittamista. Mikäli tiedoksiannon lähetys viranomaiselta Suomi.fi-viesteihin epäonnistuu, Digi- ja väestötietovirasto kertoo tästä välittömästi viranomaiselle. Suomi.fi-viesteissä olleiden käyttökatkojen ja häiriöiden osalta tiedoksiannon lähettänyt viranomainen arvioi erikseen, mikä merkitys tällä on esimerkiksi palvelun kautta lähetetyn tiedoksiannon tapahtumiseen. Digi- ja väestötietovirasto osallistuu tarvittaessa erilaisten häiriö- ja ongelmatilanteiden selvittelyyn. Viranomaisen toimivallassa on arvioida kulloinkin häiriötilanteen edellyttämät käsittelytavat ja viranomaiset vastaavat häiriötilanteen käsittelystä omassa toiminnassaan.

Tiedonsaanti Suomi.fi-viestit tilistä

Maahanmuuttovirasto kysyi lausunnossaan, miten viranomainen saa tiedon siitä, onko henkilöllä käytössä Suomi.fi-viestit tili.

Vastine: Suomi.fi-viestejä hyödyntävä viranomainen saa tiedon henkilön Suomi.fi-viestit-tilistä rajapinnan välityksellä. Se, miten tieto tulee viranomaiselle rajapinnan kautta, vaihtelee toteutustavasta riippuen.

Henkilötietojen käsittely

Puolustusministeriö kiinnitti huomiota tietosuojalainsäädännössä oleviin rekisterinpitäjän vastuisiin. Rekisterinpitäjällä on oltava päätösvalta siitä, millaista palvelua käytetään henkilötietojen käsittelyssä. Asiakasorganisaatioilla tulisi olla tosiallinen mahdollisuus arvioida palvelun turvallisuus niin tietosuojan kuin käyttövelvollisuuden takia. Esityksessä tulisikin huomioida tietosuojalainsäädännöstä tulevat velvollisuudet myös asiakasorganisaatioiden suhteen sekä punnita näihin liittyvät riskit.

Vastine: Suomi.fi-viesteissä tieto liikkuu aina salattuna tietoturvallista kanavaa pitkin, mutta asiakasorganisaation tulee kuitenkin aina itse arvioida palvelun turvallisuus ja tietosuojariskit suhteessa organisaation käyttötarkoituksiin. Mikäli asiakasorganisaatio katsoo, ettei se voi hyödyntää viestinvälityspalvelua, se voi hakea käyttövelvoitteesta poikkeusta tukipalvelulain 7 §:n nojalla.

Suomen Kuntaliitto katsoi, että Suomi.fi-viestin hyödyntäminen ei ole peruste kysyä henkilön henkilötunnusta, mikäli sille ei ole muutoin asian käsittelyssä tarvetta. **Posti Group Oyj:n** mukaan henkilötunnuksen keräämistä ei voida perustella sähköisen tiedoksiannon antamisella eli sillä, että julkisia varoja voidaan säästää muuttamalla tiedoksiannot sähköisiksi, kun henkilön yksilöimiseksi ei ole tähän mennessä tarvittu henkilötunnusta. Posti Group Oyj viittasi esityksen ehdotukseen, jonka mukaan oikeushallinnon viranomaisille ja tuomioistuimille tulisi jatkossa ilmoittaa vireillepanijan sekä muiden asian käsittelyyn liittyvien henkilöiden (esimerkiksi asiamies, vastaaja ja todistaja) henkilötunnus.

Vastine: Oikeusministeriö toteaa esityksen säätämisjärjestysperusteluihin jääneen virhe siltä osin, kuin siinä on todettu henkilötunnusta koskevan sääntelyn koskevan oikeushallinnon viranomaisia. Ehdotettu henkilötunnuksen ilmoittamiseen velvoittava sääntely koskee ainoastaan tuomioistuimia.

Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö toteavat, että henkilötunnusta käytetään jo nykyään Suomi.fi-viesteissä henkilön yksilöimiseen. Toisin sanoen henkilön yksilöinti henkilötunnuksella on käytännössä edellytys sille, että Suomi.fi-viestien käyttämiseen tukipalvelulain 5 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla velvoitettu viranomainen voi lähettää tiedoksiannon luonnollisen henkilön Suomi.fi-viestit-tilille. Henkilötunnuksen käsittely viestin kohdentamiseksi oikealle henkilölle täyttää ministeriöiden näkemyksen mukaan tietosuojalain 29 §:n vaatimukset. Tietosuojalain 29 §:n mukaan henkilötunnusta saa käsitellä, jos rekisteröidyn ja hänen henkilötietojensa yksiselitteinen erottaminen muista rekisteröidyistä ja heidän henkilötiedoistaan (yksilöiminen) on tärkeää 1 kohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi ja 2 kohdan mukaan rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Viranomainen vastaa tiedoksiannon lähettämisestä ja siitä, että tiedoksianto lähetetään oikealle henkilölle. Vastaanottajan yksiselitteisen yksilöimisen tärkeyttä korostaa entisestään se, että tiedoksi annettavissa asiakirjoissa voi olla salassa pidettäviä tietoja.

Suomi.fi-viestien käyttö asiamiehillä

Suomen Asianajajien mukaan Suomi.fi -viestien toteutuksessa, tai lakiesityksessä muutoinkaan, ei ole huomioitu sitä, että erityisesti tuomioistuimissa asianosaisilla on pääsääntöisesti heidän juuri kyseistä asiaa varten valitsemansa edustaja (tyypillisesti asianajaja). Tuomioistuimet asioivat jo nyt tällaisten oikeudenkäyntiasiamiesten kanssa

sähköisesti eikä tätä olemassa olevaa ja toimivaa sähköistä asiointia ole mahdollista siirtää Suomi.fi -viesteihin kyseisen järjestelmän nykyisestä toteutuksesta johtuen.

Vastine: Valmistelun aikana on tunnistettu Suomi.fi-viestit-palvelun rajoitukset asiamiesten osalta, eikä tämän hankkeen yhteydessä ole myönnetty rahoitusta palvelun kehittämiseen tältä osin. Oikeusministeriö kuitenkin huomauttaa, että tuomioistuin voi edelleen ehdotetun asiointilain sääntelyn perusteella käyttää sähköisessä tiedoksiannossa muitakin soveltuvia tapoja Suomi.fi-viestien sijaan.

3. Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (asiointilaki)

Tiedoksisaantiolettama tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on huomauttanut, että tavalliseen sähköiseen tiedoksiantoon sovelletaan tiedoksisaantiolettamaa eli viranomaisen ei tarvitse erikseen varmistua, että henkilö tosiasiassa saa asiakirjan tiedokseen. Vastaanottajan katsotaan asiointilain 19 §:n mukaan saaneen asiakirjan tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, vaikka hän ei olisi viestiä avannutkaan. Tästä määräajasta on tarpeen viestiä kansalaisille laajasti.

Vastine: Oikeusministeriö toteaa, että kolmen päivän tiedoksisaantiolettamaa koskeva asiointilain säännös vastaa nykytilaa, eikä tähän ole tulossa muutoksia. Tosiasiassa tilannetta kuitenkin tiedoksiannon vastaanottajan näkökulmasta muuttaa esitetty viranomaisaloitteinen Suomi.fi-viestit-tilin avaaminen. Vastineen 1. luvussa on käsitelty tarkemmin perustuslakivaliokunnan huomioiden johdosta esitettyä ilmoitussääntelyä, jonka tarkoituksena on varmistaa se, että sähköinen tiedoksianto tulee tehokkaasti vastaanottajan tietoon.

Lisäksi hallituksen esityksen jaksossa 2.7 on tarkemmin kuvattu viranomaisen informointi- ja tiedottamisvelvollisuutta. Useasta eri laista seuraa viranomaiselle vaatimuksia siitä, että viranomaisen on informoitava hallinnon asiakasta erilaisista hallinnon asiakkaan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä asioista myös sähköisen asioinnin yhteydessä. Suomi.fi-viestien kontekstissa keskeisintä tällaista sääntelyä sisältyy erityisesti hallintolakiin, julkisuuslakiin, tukipalvelulakiin, digipalvelulakiin ja EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen. Nyt ehdotettu ja edellä mainittu lainsäädäntö velvoittaakin Digi- ja väestötietovirastoa ja muita viranomaisia informoimaan ja tiedottamaan hallinnon asiakasta Suomi.fi-viestit-tilin avaamisesta ja siihen liittyvistä oikeusvaikutuksista. Esityksen mukaan henkilökohtainen informointi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tilin avaamisen yhteydessä selkeästi kerrotaan mitä vaikutuksia tilin avaamisella tai esimerkiksi heräteyhteystiedon antamisella tai antamatta jättämisellä on. Informoinnilla on keskeinen merkitys oikeusturvariskien ehkäisyssä erityisesti silloin, kun henkilölle avataan Suomi.fi-viestit-tili Suomi.fi-tunnistautumisen yhteydessä.

Asiointilain ja tukipalvelulain välinen suhde

Suomen Kuntaliitto totesi, että ehdotetun asiointilain 18 §:n 2 momentin perusteella viranomaiselle jäisi harkintavaltaa sähköisen tiedoksiantotavan valinnassa. Perusteluissa tulisi kuitenkin avata tämän poikkeussäännöksen suhdetta tukipalvelulain käyttövelvoitteeseen, jotta systematiikka tulisi selkeäksi lain soveltajille.

Vastine: Oikeusministeriö toteaa, että asiointilain ja tukipalvelulain suhdetta on avattu esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa. Muun ohella asiointilain 19 b §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että asiointilain 19 b §:n säännöksellä ei ole tarkoitus velvoittaa viranomaisia Suomi.fi-viestien käyttöönottoon. Suomi.fi-viestien käyttövelvollisuudesta ja käyttöoikeudesta säädetään tukipalvelulaissa. Tukipalvelulain 8 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että lain 5 §:n 1 momentissa viestinvälityspalvelun käyttöön velvoitetun käyttäjäorganisaation tulisi pääsääntöisesti käyttää viestinvälityspalvelua osana sähköistä tiedoksiantomenettelyään. Säännöksen tarkoituksena on, että viestinvälityspalvelun käyttöön velvoitettu käyttäjäorganisaatio myös hyödyntää viestinvälityspalvelua mahdollisimman kattavasti antaessaan asiakirjoja sähköisesti tiedoksi. Säännöksellä ei ole kuitenkaan tarkoitus rajata viranomaisen mahdollisuutta hyödyntää myös muita sähköisiä tiedoksiantotapoja tarkoituksenmukaisissa tilanteissa. Esimerkiksi tietoturvallisuuden, henkilön tavoittamisen tai muun vastaavan syyn vuoksi voi olla yksittäistapauksessa tarkoituksenmukaisempaa käyttää muuta sähköistä tiedoksiantotapaa, vaikka tiedoksiannon vastaanottaja olisi viestinvälityspalvelun käyttäjä.

Muut asiointilaista esitetyt huomiot

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry totesi, että oikeusturvaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, kun lainsäädäntö ulotetaan koskemaan esitutkintaa ja poliisitutkintaa. Tässä on huomioitava muun muassa riskit, joita syntyy, kun arkaluontoisia asioita joutuu hoitamaan yhteiskäyttökoneilta.

Vastine: Oikeusministeriö toteaa, että viranomaiset voivat jo nykyisin lähettää Suomi.fi-viesteihin arkaluonteisia tietoja sisältäviä asiakirjoja. Suomi.fi-viesteissä tieto liikkuu aina salattuna tietoturvallista kanavaa pitkin. Lisäksi Suomi.fi-viesteihin kirjautuminen edellyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista, minkä vuoksi pääsy Suomi.fi-viesteihin on vain tiedoksiannon vastaanottajalla tai tämän valtuuttamilla tahoilla taikka esimerkiksi alaikäisen osalta huoltajalla. Mikäli henkilöllä ei itsellään ole tarvittavia tietoteknisiä laitteita, on hänellä myös mahdollisuus pyytää Suomi.fi-viestit-tilin sulkemista ja vastaanottaa viranomaiskirjeet muulla tavoin. Jos henkilö ei käytä Suomi.fi-tunnistusta eikä tunnistaudu Suomi.fi-tunnistuksella viranomaisten sähköisiin palveluihin, hänelle ei myöskään avata Suomi.fi-viestit-tiliä viranomaisaloitteisesti.

4. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (jäljempänä HOL)

Helsingin hallinto-oikeus kiinnitti huomiota siihen, ettei HOL 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu prosessiosoiteolettama sen sanamuodon mukaan soveltuisi siihen käytännössä yleiseen tilanteeseen, jossa asiakirjan toimittaa sähköiseen asiointiin joku muu kuin valittaja.

Vastine: Oikeusministeriö on kommentoinut asiaa myös lakivaliokunnalle annetussa vastineessa. Lakivaliokunta on antamassaan esitystä koskevassa lausunnossa LaVL 9/2025 vp ehdottanut muun ohella tämän huomautuksen johdosta esitykseen muutosta HOL 15 §:n 3 momentin osalta lausunnosta ilmenevine perusteluineen.

5. Muut huomiot

Digituki

Vanhusasiavaltuutettu, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Moniheli ry, Vammaisfoorumi, Hyvil Oy ja Suomen Kuntaliitto korostivat digituen merkitystä muutoksen toimeenpanossa. **Liikenne- ja viestintävirasto** kysyi, miten digituki on järjestetty erityisesti sellaisilla alueilla, joilla palvelupisteille pääsyyn on pitkä matka ja millainen palveluverkko on ylipäätään tällä hetkellä olemassa.

Vastine: Viranomaisen tehtäviin ei hallinnon yleislainsäädännön nojalla sisälly digituen antaminen sen laajassa merkityksessä eli esimerkiksi laitteiden neuvontaa tai yleistä tukea digitaalisten palvelujen käyttöön. Viranomaisen on neuvottava omien digitaalisten palvelujensa käytössä, mutta tuen antaminen ei ulotu esimerkiksi laitteiden käytön opastukseen taikka muutoin laajempaan digituen tarjoamiseen. Digituen tarjoaminen perustuu vapaaehtoiseen toimintaan, jota on rahoitettu eri lähteistä. Merkittävä osa kansalaisille tarjottavasta digituesta tuotetaan järjestöjen ja niiden koordinoiman vapaaehtoistyön avulla. Digitukea tarjoavat tällä hetkellä useat eri toimijat vapaaehtoiseen rahoitukseen pohjautuen. Tuen tarjoajina on esimerkiksi kuntia, kirjastoja sekä erilaisia järjestöjä. Näiden toimijoiden ympärille on muodostunut erilaisia digitukiverkostoja, joissa digitukea tarjotaan ja jaetaan yhteisiä oppeja digitukeen liittyen. Vapaaehtoisuuteen liittyvän digituen tarjoaminen on kuitenkin kiinni rahoituksesta ja esityksessä sinänsä on tunnistettu, ettei digitukea ole saatavilla kaikille yhdenvertaisesti.

Digi- ja väestötietovirasto on toiminut digituen valtakunnallisena kehittäjänä ja muodostanut hyviä käytänteitä sekä antanut ohjeita digituen tarjoamiseen. Virasto kehittää digitukea vastaamaan ensisijaisuuden edellyttämiä neuvontatarpeita. Digitaalisten palveluiden käytön tukea kehitetään yhteistyössä digitukea tarjoavien toimijoiden kanssa siten, että tunnistettujen tarpeiden pohjalta laaditaan digitukea kehittäviä ohjeistus- ja koulutusmateriaaleja digitukea tarjoavien toimijoiden käyttöön. Digituen säätäminen jonkin viranomaisen

vastuulle edellyttäisi kuitenkin erillistä rahoitusta kyseisen tehtävän järjestämiseen.

Eduskunta on hyväksynyt lain Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (1116/2025), jonka nojalla Digi- ja väestötietovirastolle säädetty kansalaisneuvonnan yleinen neuvontapalvelu lakkautetaan. Muutosta koskevan hallituksen esityksen mukaisesti (HE 76/2025 vp, s. 15) lakkauttamisella arvioidaan saatavan Digi- ja väestötietovirastolle noin 230 000 euron tehostamispotentiaali vuosittain. Tästä 1 htv:a vastaava määrä voitaisiin ohjata viraston omien digitaalisten palvelujen käyttäjätukeen ja neuvontaan sekä digitaalisten palvelujen käytön tukeen liittyviin tehtäviin. Lisäksi osana valtiovarainministeriön asettamaa ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän edistämisohjelmaa on vahvistettu Digi- ja väestötietoviraston resursointia Suomi.fi-viesteihin liittyvään asiakastukeen ja -neuvontaan, millä tehostetaan riittävän asiakaspalvelun valtakunnallista saatavuutta uudistuksen toimeenpanossa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoi, että digituen tulisi ehdotetussa yhteydessä kattaa myös konkreettisen pääsyn sähköisen tiedoksiannon vastaanottamisen mahdollistaviin laitteisiin. Seurantavelvollisuus ei tosiasiallisesti voi tukeutua esimerkiksi kirjastojen tarjoamiin palveluihin, joiden saavutettavuus eri puolella maata on hyvin erilainen.

Vastine: Mikäli henkilöllä ei ole enää tilin avaamisen jälkeen käytössä laitetta, joka mahdollistaa sähköisen asioinnin ja sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamisen, eikä henkilö katso voivansa tukeutua yleisesti saatavilla olevien laitteiden käyttämiseen, henkilön on mahdollista sulkea viestinvälityspalvelutili ja vastaanottaa tiedoksiannot postitse. Henkilö saa tukea tilin sulkemiseen ja mahdollisten tilillä olevien viestien avaamiseen Digi- ja väestötietoviraston asiakaspalvelusta. Tilin sulkemisen jälkeen henkilölle ei ole tarvetta turvata tiedoksiantojen näkökulmasta erikseen pääsyä tällaisiin laitteisiin, kun henkilö saisi tiedoksiannot postitse.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies huomautti, ettei esityksessä ole arvioitu sitä, minkälainen tosiasiallinen mahdollisuus digitukea tarvitsevalla henkilöllä olisi saada tavallisena sähköisenä tiedoksiantona tiedoksi annettava asiakirja tiedokseen tiedoksiannolle säädetyssä varsin lyhyessä määräajassa.

Vastine: Mikäli henkilöllä ei ole varmuutta digitaitojensa riittävyydestä sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen, henkilö voisi valtuuttaa toisen henkilön asioimaan hänen puolestaan, ja siten varmistaa tiedonsaanti hänelle osoitettuihin sähköisiin tiedoksiantoihin. Mikäli henkilö ei halua valtuuttaa toista henkilöä asioimaan puolestaan tai tällaista henkilöä ei ole saatavilla, henkilön on mahdollista sulkea viestinvälityspalvelutili ja saada tiedoksiannot postitse. Tilin sulkemiseen saa tarvittaessa tukea Digi- ja väestötietoviraston asiakaspalvelusta.

Lakimuutoksista tiedottaminen

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että esitetyistä lakimuutoksista on tiedotettu hallinnon asiakkaille ja viranomaisille ennen kuin ne on eduskunnassa hyväksytty. Perustuslakivaliokunta on huomioinut, että ennakollinen tiedottaminen voi johtaa virheellisiin käsityksiin siitä, mikä voimaantulevan sääntelyn sisältöä on ja mihin yksilö tai yhteisö on eduskunnan säätämän lain mukaan oikeutettu tai velvoitettu. Perustuslakivaliokunnan mukaan valtioneuvosto ei voi lainsäädäntömenettelyssä asettaa eduskunnan lainsäädäntövallan käyttöä ja perustuslain 74 §:n mukaista lakiehdotusten perustuslainmukaisuuden valvontaa jo tapahtuneiden tosiasioiden eteen. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan valtioneuvoston vakavaa huomiota asiaan. (PeVL 59/2025 vp, kappaleet 24 ja 25)

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että ministeriöllä tiedottamisen lähtökohtana on ollut, että hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä ja että lakimuutosten on vasta esitetty astuvan voimaan esityksen mukaisena ajankohtana. Lakimuutosten on esitetty astuvan voimaan mahdollisimman nopeasti vuoden 2026 aikana valtionhallinnon tuottavuusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi, mikä on korostanut viestintätarvetta esitetyistä muutoksista ja niiden vaikutuksista myös esityksen eduskuntakäsittelyn aikana. Hallituksen esityksen mukaisesti muutokseen liittyviä mahdollisia oikeusturvariskejä voidaan ehkäistä tehokkaasti laajalla viestinnällä ja henkilökohtaisella informoinnilla. Yleinen viranomaistiedottaminen ja henkilökohtainen informointi kytkeytyvät toisiinsa siten, että viranomaistiedotuksen ansiosta henkilö voi ymmärtää paremmin hänelle henkilökohtaisesti annettavan informaation silloin, kun hänelle avataan tili viestinvälityspalveluun. Tiedottamisella on tarkoituksena lisätä yleistä tietoisuutta muutoksista ja niiden merkityksestä sekä myös yleistä muutosvalmiutta. Lisäksi tiedottamisen ansiosta Suomi.fi-viestien käyttäjämäärä on kasvanut merkittävästi jo ennen ehdotettujen lakimuutosten voimaantuloa.

Esityksessä ehdotetun muutoksen toimeenpanosta vastaa Digi- ja väestötietovirasto, joka vastaa myös muutoksen kansalaisviestinnästä. Digi- ja väestötietovirasto on täsmentänyt viestintäänsä korostamalla, että muutos edellyttää lakimuutosta, jonka käsittely on eduskunnassa kesken. Kansalaisviestinnässä ei ole mainittu esityksessä ehdotettua voimaantulopäivämäärää. Lisäksi Digi- ja väestötietoviraston viestintämateriaaliin on lisätty eduskuntakäsittelyn aikana toteamus siitä, että muutoksen arvioidaan tulevan voimaan vuoden 2026 aikana ja että tarkka ajankohta vahvistuu eduskuntakäsittelyn edetessä.

Hallituksen esityksessä käytetyt käsitteet

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan esitykseen sisältyvät säännösehdotukset ja niiden perustelut sisältävät erilaisia käsitteitä, joita ei esityksessä käytetä täysin yhtenevällä tavalla. Esimerkiksi ”Suomi.fi”-viestit

käsitettä käytetään läpi esityksen, kun taas pykäläehdotuksessa puhutaan viestinvälityspalvelusta. Toisena esimerkkinä voidaan todeta, että hallituksen esityksessä (mm. s. 51, 71 ja 113) käytetään toimitettavasta ilmoituksesta käsitettä ”heräte”. Perustuslakivaliokunnan mielestä tällaisesta viestinnällisten käsitteiden ja säännöksissä käytettyjen käsitteiden erilaisuudesta seuraa osaltaan se, että esitys muodostuu luettavuudeltaan sangen vaivalloiseksi.

Vastine: Viestinvälityspalvelu on voimassa olevan tukipalvelulain neutraali käsite. Palvelu toimii nykyisin Suomi.fi-viestit-nimellä. Aiemmin vastaava palvelu on ollut nimellä ”Kansalaisen Asiointitili”. Informatiivisuuden vuoksi hallituksen esityksessä on käytetty lisäksi muualla kuin laissa informatiivista Suomi.fi-viestit-nimitystä. Esityksessä on pyritty tuomaan esiin useamassa kohdassa termien tarkoittavan samaa asiaa.

Hallituksen esityksessä on tehty valintaa toisaalta lakiteknisten termien ja toisaalta informatiivisempien, kansanomaisempien termien osalta. ”Heräte” on merkityssisällöltään vakiintunut ja yleisesti käytetty termi, joka ei kuitenkaan ongelmitta sovellu lakitekstiin. Laissa on perustellumpaa käyttää termiä ilmoitus. Hallituksen esityksessä on kuitenkin informatiivisuuden vuoksi käytetty myös termiä ”heräte” selittäen kyseessä olevan lain tarkoittama ”ilmoitus”.

Esityksen suhde valmisteilla olevaan yksityisiä digiposteja koskevaan sääntelyyn

Posti Group Oy, Kivra Oy, Palvelualojen työnantajat Palta, Finanssiala ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry totesivat lausunnoissaan, että mahdollisuus kaupallisten digipostipalveluiden käyttöön viranomaisten tiedoksiantomenettelyssä tulisi toteuttaa samanaikaisesti ensisijaisuuden voimaantulon kanssa.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksen lähtökohta on, että viranomaisten sähköisen tiedoksiannon mahdollistavan viestinvälityspalvelun tuottaminen ja kehittäminen on Digi- ja väestötietovirastolle säädetty julkinen hallintotehtävä, joka ei lähtökohtaisesti ole markkinaehtoista toimintaa. Viestinvälityspalvelun toteutukseen liittyvä avustava julkinen hallintotehtävä voidaan kuitenkin antaa yksityisten toimijoiden hoidettavaksi perustuslain 124 § edellyttämällä tavalla. Viranomaisen tiedoksiantomenettelyyn on myös postilain muuttamisen (HE 58/2022 vp) yhteydessä arvioitu liittyvän tehtäviä, joissa on kyse perustuslain 124 §:n tarkoittamasta julkisesta hallintotehtävästä.

Valtiovarainministeriö valmistelee parhaillaan hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan säädettäväksi julkisen hallintotehtävän antamisesta kaupallisille toimijoille. Sääntelyllä mahdollistettaisiin siten viranomaisten tiedoksiantojen lukeminen myös käyttäjän valitsemassa kaupallisessa digipostipalvelussa syyskuun 2026 loppuun mennessä. Esitys oli lausunnoilla 15.12.2025–1.2.2026.

Ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän toimeenpanoa on vaiheistettu sen vuoksi, että sähköisten tiedoksiantojen toimittaminen kaupallisiin digipostipalveluihin edellyttää olemassa olevaa eli Suomi.fi-viesteihin pohjautuvaa ratkaisua huomattavasti laajempia tietojärjestelmämuutoksia, jotka ovat luonteeltaan vaativia ja edellyttävät Suomi.fi-viesteihin pohjautuvaa toimintamallia pidempää toimeenpanoaikaa. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan laaja-alaisten tietojärjestelmämuutosten yhteydessä keskeistä on taata jatkossakin luotettava, tietoturvallinen ja saumaton tiedonkulku viranomaiselta hallinnon asiakkaalle tavalla, joka varmistaa kansalaisten oikeusturvan toteutumisen.

Valtiovarainministeriö tuo esille, että Suomi.fi-viesteihin pohjautuva ensivaiheen ratkaisu mahdollistaa valtionhallinnon tuottavuusohjelman taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen tavoitellussa aikataulussa. Toimeenpanon vaiheistaminen mahdollistaa nopeampien säästöjen saavuttamisen, sillä edellä mainitulla tavalla kaupallisten digipostipalveluiden mukaantulo viranomaisen sähköiseen tiedoksiantomenettelyyn edellyttää kattavia tietojärjestelmämuutoksia, jotka koskevat viestinvälitystoiminnallisuuden kriittistä infrastruktuuria. Sähköisen tiedoksiantomenettelyn ensisijaisuuden voimaantulon viivästyttäminen syksyyn 2026 tarkoittaisi julkiselle taloudelle mahdollisesti kymmenien miljoonien eurojen ylimääräistä kuluerää kirjepostitse toimitettavien tiedoksiantojen myötä.

Valtiovarainministeriö tuo myös esille, että nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä parannetaan kaupallisten digipostipalveluiden toimintamahdollisuuksia myös siirtymävaiheen aikana täsmentämällä viranomaisten lakisääteistä käyttövelvollisuutta Suomi.fi-viesteihin koskemaan lähtökohtaisesti viranomaisten tiedoksiantoja. Myös valtiovarainministeriö pitää keskeisenä, että sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuuden voimaanastumisen ja kansalaisten käyttämään digipostipalveluun liittyvän valinnanvapauden toteutumisen välillä on mahdollisimman lyhyt siirtymäaika huomioiden kuitenkin edellä mainitut toimeenpanon aikatauluun vaikuttavat reunaehdot. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan Suomi.fi-viestien käyttäjämäärien merkittävä lisääntyminen luo pohjaa myös kaupallisten digipostipalveluiden hyödyntämiselle viranomaisten sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä siinä vaiheessa, kun niiden hyödyntäminen on lainsäädäntömuutoksilla mahdollistettu.

Lakiehdotusten voimaantulo

Hallituksen esityksen mukaan lakiehdotukset oli tarkoitettu tulemaan voimaan 12.1.2026. Koska esityksen käsittely jatkuu eduskunnassa mainitun ajankohdan jälkeen helmikuussa 2026, lakimuutosten olisi tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian muutosten hyväksymisen jälkeen. Lakiehdotusten voimaantuloajankohdan tulisi olla arkipäivä, johtuen muutoksen edellyttämien teknisten vaatimusten toteutuksesta.

Perustuslakivaliokunnan mielestä valtiosääntöisesti asianmukaisempaa olisi, että Suomi.fi-viestit -sovelluksen ja verkkopalvelun käyttöliittymä ja postilaatikko tulisivat käyttöön myös saamen kielillä samanaikaisesti esityksen hyväksymisen kanssa. (PeVL 59/2025 vp, kappale 23)

Viestinvälityspalvelun verkkopalvelun käyttöliittymää ollaan edellä kerrotulla tavalla toteuttamassa keväällä 2026 saamen kielillä. Vastaavasti mobiilisovellusten käyttöliittymän toteutus saamen kielillä on tarkoitus toteuttaa mahdollisimman pian. Valtiovarainministeriö katsoo, että lakimuutosten voimaantulolle ei olisi estettä jo ennen kuin mainitut toteutukset ovat kokonaisuudessaan valmiita. Viestinvälityspalvelutilin avaamisen yhteydessä muutoksesta ja tilin sulkemismahdollisuudesta informoitaisiin edellä kerrotulla tavalla saamen kielillä. Lisäksi verkkopalvelun käyttöliittymän toteutus turvaisi jo lähtökohtaisesti saamenkielisten kielellisten oikeuksien toteutumisen.

Sami Aalto

neuvotteleva virkamies